

IN MEMORIAM

John Clerx (1948-2011)

Op 8 september 2011 overleed thuis aan de Ambachtsingel in Roermond John Clerx. Binnen zijn brede interesse in de natuur in het algemeen, ging zijn aandacht voornamelijk uit naar Limburgse mollusken. Over deze soortgroep publiceerde hij ook meermaals in het Natuurhistorisch Maandblad. In deze bijdrage herdenken we een zeer gedreven persoon: een onderzoeker pur sang. Helaas leidde een noodlottige val tot ernstig hersenletsel en heeft hij de laatste jaren niets meer van zijn kennis kunnen overbrengen.

John werd op 20 juni 1948 in Roermond geboren en groeide op in een groot gezin. Hij had al op jonge leeftijd veel interesse voor de natuur.

Samen met Wim Maassen, die hij had leren kennen op het Bisschoppelijk College in Roermond, trok hij er veel op uit. In het begin hadden ze veel interesse in fossielen, vooral mollusken uit het Oligoceen, later zijn ze ook recente slakjes gaan verzamelen. Zuid Limburg werd vaak bezocht om te zoeken naar *Clausilia's*, *Vertigo's* en *Sphyradiums*. Toen al had John last van suikerziekte en moest hij goed opletten dat hij zich niet te zeer inspande, hetgeen vanwege zijn fanatisme voor het veldwerk niet meeviel. In de Schone Grub in het Savelsbos vonden ze de Gestippelde kielnaaktslak (*Tandonia rustica*), in Nuth de Oorvormige glasslak (*Eucobresia diaphana*) en in Vijlen de Steenbikker (*Helicigona lapicida*). Door gebrek aan literatuur was het voor hen destijds vaak niet mogelijk om de gevonden soorten op naam te krijgen. Voor de fossiele slakjes onderhielden ze contact met Ari Janssen, toentertijd werkzaam in Rotterdam, later curator in Leiden. Door de vondst van de Grote glasslak (*Phenacolinax major*) in het gebied Hoosden bij St. Odiliënberg kregen ze contact met Prof. Dr. C. O. van Regteren Altena (Leiden), die deze determinatie bevestigde. Hierdoor kwamen ze ook in contact met Professor Dr. Edi Gittenberger, Dr. Wim Backhuys en Theo Ripken. Dit leidde tot gezamenlijke excursies en langjarige vriendschappen. Tijdens zo'n excursie naar de Schiepersberg in Cadier en Keer, op zoek naar de Heideslak (*Helicella itala*), vond Wim Backhuys een dood huisje van een Drietandtoreslak (*Chondrula tridens*), een uiterst zeldzame landslakkensoort in ons land. John en Wim Maassen zochten vervolgens tot ze niet meer konden naar meer exemplaren ... tevergeefs.

John bezocht het Bisschoppelijk College te Roermond waar hij in 1966 de HBS-B afrondde. Zijn grote liefde, de natuur, volgend ging hij daarna in Leiden studeren. Hier trouwde John met zijn andere grote liefde, Corrie van Haaster. In 1974 behaalde John aan de Rijksuniversiteit in Leiden het kandidaatsexamen biologie (met geologie) en het doctoraal examen biologie. In dezelfde periode was hij lid van het Molluskencomité van de Nederlandsche Malakologische Vereniging. In 1973 ontdekte John de eerste Gewone wormnaaktslak (*Boettgerilla pal-lens*) voor Nederland.

Van 1974 tot 1978 studeerde hij aan de Rijksuniversiteit te Utrecht het vak Virologie. Vervolgens was hij werkzaam in achtereenvolgens de

FOTO: E. CLERX

Verenigde Staten, Duitsland, Engeland en Zwitserland. In 1978, voor zijn vertrek naar Amerika, schonk hij zijn verzameling mollusken aan het toenmalige Rijksmuseum van Natuurlijke Historie, het huidige Nederlands Centrum voor Biodiversiteit Naturalis, in Leiden.

Bij onze eerste ontmoeting wist hij me meteen over te halen om mee te komen naar de oprichting van de Slakkenwerkgroep van het Natuurhistorisch Genootschap in het Natuurhistorisch Museum in Maastricht. John kwam bescheiden en rustig over tot hij kon vertellen over slakken. Dan was hij in zijn element en hoopte zijn gesprekspartner over te kunnen halen om meer naar slakken te kijken of, beter nog, lid te worden van de pas opge-

richte Slakkenwerkgroep. Er zijn zelfs enkele slakken naar John vernoemd: *Milax clerxi* Rähle, 1977, *Opisthostoma clerxi* Maassen, 2002, *Krobylos clerxi* Maassen, 2008.

Voor het Genootschap is hij vanaf 2001 Bestuurslid bij de Milieufederatie Limburg geweest. We zijn samen in de jaren voor zijn fatale val in 2004 veel op pad geweest, waarbij ik me herinner dat John erg verheugd was met mijn vondst van de Zeggekorfslak (*Vertigo moulinsiana*) in het 'natte gedeelte' bij Hoosden.

Dankwoord

De auteur dankt Corrie Clerx- van Haaster, Eddy Clerx, Wim Maassen en Jan Hermans voor het beschikbaar stellen van gegevens en het kritisch doornemen van deze tekst van dit In Memoriam.

Lijst van malacologische publikaties van John Clerx

- CLERX, J.P.M. & W.J.M. MAASSEN, 1966. Vindplaatsen van mollusken in Midden-Limburg. Natuurhistorisch Maandblad 55 (10):158-160.
- CLERX, J.P.M., 1967. Vindplaatsen van Pisiidiidae (Mollusca, Bivalvia) in Midden-Limburg. Natuurhistorisch Maandblad 56 (1):13-14.
- CLERX, J.P.M., 1968. Malacologische kanttekeningen. Natuurhistorisch Maandblad 57 (12):198-199.
- CLERX, J.P.M., 1972. Aantekeningen over enige inheemse vissen. Natuurhistorisch Maandblad 61 (2):28-29.
- CLERX, J.P.M. & E. GITTENBERGER, 1976. Einiges über Cernuella (Pulmonata, Helicidae). Zoologische Mededelingen 52 (4):27-56.
- CLERX, J.P.M., W.J.M. MAASSEN & TH. E. J. RIPKEN, 1978. Drie voor Nederland nieuwe soorten landslakken uit Zuid-Limburg. Basteria 42 (1-3):1-5.
- CLERX, J.P.M., 2000. Oxychilus alliarius in opmars in Midden-Limburg Correspondentieblad Nederlandse Malacologische Vereniging 313:48.
- KUITERS, A.T., J.P.M. CLERX, J.H.J. SCHAMINÉE & A.H.F. SORTELDER, 2001. Gevolgen van de aanleg van Rijksweg 73-Zuid voor de Zeggekorfslak en de kwaliteit van de Elzenbroekbossen in het Swalmdal. Alterra-rapport, Wageningen.
- CLERX, J.P.M. (2002). Een paar notities over Lehmannia valentina in Nederland. ANM-mededeling 23 Spirula 324: 11.